

Літаратура і Мастацтва

Год выдання 34-ы
№ 104 (2154)
27 СЕННЯ
АДТОРАК
Цана 4 кап.

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ СІАУЗА ПІСЬМЕНІКАЎ БССР

СЕННЯ ў нашай рэспубліцы 420 тысяч тэлевізараў, — гаворыць Павел Васільевіч Афанасьеў, міністр сувязі БССР, да якога я прыйшоў па інтэрв'ю аб развіцці тэлебачання ў Беларусі. — У пачатку сямігады сеткай тэлебачання было ахоплена дзевяць працэнтаў тэрыторыі рэспублікі, на якой пражывала трохі больш чым чацвёртая частка ўсяго насельніцтва. Сёння ж «белыя плямы» — толькі 30 працэнтаў тэрыторыі. За сямігадку былі пабудаваны Гомельскі, Брэсцкі і Віцебскі тэлецэнтры, пабудаваны магунты рэтрансляцыйнай станцыі ў Магілёве, Слоніме, пад Брасце і Гродне. Узведзены ў строй рэтранслатары малых магунтасцей у Оршы, Бабруйску, Салігорску, Мазыры, Барысаве і іншых гарадах...

— А калі знікнуць апацыя «белыя плямы»?
— На працягу гэтай пяцігодкі ўся рэспубліка будзе ахопленая адзінай сістэмай Беларускага тэлебачання. Міністр падыходзіць да сцяны, на якой вісіць карта Беларусі, спярэжана кугамі рознай велічыні.
— Гэта генеральная схема развіцця тэлебачання ў рэспубліцы, — тлумачыць ён.
— Аловак міністра абводзіць вялікі круг уверх карты, там, дзе абазначана Віцебшчына.
— Вось тут, ва Ушачах, пачата будаўніцтва магунтэй тэлестанцыі з вялізнай мацтай. Гэта дасць магчымасць ахапіць тэлебачаннем усю поўнач рэспублікі.

НАШЫ ІНТЭРВ'Ю РАСТУЦЬ на Беларусі ТЭЛЕВІЗЫІ...

На пытанні карэспандэнта «Літаратуры і мастацтва» адказвае міністр сувязі БССР П. В. АФАНАСЬЕЎ.

— Аловак карты гэтай абвядзена вялікім кругам.
— У будучым годзе ў раёне Петрыкава распачнецца ўзвядзенне тэлестанцыі, магунтасць якой будзе ў пяць разоў большая за магунтасць Мінскага тэлецэнтра, а вышыня ўдвая вышэйшая за мінскую.

— За апошнія гады ў рэспубліцы пракладзена многа радыёрэлейных і кабельных ліній, — працягвае Павел Васільевіч, — гэта дазволіла стварыць адзіную сістэму Беларускага тэлебачання, а праз яго з Інтэрбачанам.

— У бліжэйшыя гады будзе пабудавана яшчэ рад радыёрэлейных і кабельных ліній, у прыватнасці, Гомель—Магілёў, для таго, каб падключыць Гомельскі тэлецэнтр да сеткі Беларускага тэлебачання.

— Будаўніцтва гэтых ліній вельмі складана справа, — заўважвае мін ішчы міністр. — Пра кабельную сувязь трэба дэвіць часта ўзводзіць узамачыццельныя станцыі са складаным абсталяваннем.

— Заходзіць гутарка пра будаўніцтва новых і ўдасканаленне наяўных тэлестанцый.
— Будзе пабудавана тэлестанцыя ў Гродне, — гаворыць Павел Васільевіч. — Намечана ўстанавіць больш магунтасць абсталявання ў Віцебску і Пінску.

— А ў Мінску?
— У гэтай пяцігодцы Мінскі тэлецэнтр будзе поўнаасцэ рэканструяваны. У раёне горада, каля Калодзішчаў, узводзіцца вышыня вышынёй 350 метраў і магунтасць станцыі. Гэта дазволіць павялічыць зону трансляцыі ў параўнанні з сённяшнім днём прыкладна ў тры разы.

— Намечана будаўніцтва ў Мінску новага комплексу тэлевізійных студыі з сучасным абсталяваннем.
— Павел Васільевіч, што вы можаце сказаць аб перспектывах развіцця каларовага тэлебачання?
— Зараз, як вы, відаць, чулі, праводзіцца сумесняя даследавальная праца савецкіх і французскіх спецыялістаў па практычнай распрацоўцы каларовага тэлебачання. У будучым годзе ў Маскве пачнецца даследавальная праца па перадачы па сістэме «СЕКМ».

— Міністр заўважвае, што даследаванні па каларавым тэлебачанні ў нашай краіне праводзіліся яшчэ да Айчыннай вайны. Прадужаны яны былі і, між іншым, пасля вайны. Але галоўная цяжкасць, з якой сутыкнуліся спецыялісты і ў нас, і за мяжой, яшчэ не додана — трэба дасягнуць, каб каларыя перадачы можна было пусцаць праз тры тысяч радыёрэлейных і кабельных ліній, што і чорна-белыя. Бо будавецца спецыяльныя лініі паралельна існуючым — вельмі дорага.

— А тэлевізары?
— Тут работа праводзілася ў двух напрамках. Вышукваліся спосабы зрабіць так, каб наш звычайны тэлевізар мог прымаць і перадаць каларыявае праграмы, праўда, у чорна-белым выяўленні і, наадварот, каб каларыя тэлевізараў (іх выпуск будзе хутка маладзжані), акрамя каларыявых, маглі прымаць перадачы чорна-белай праграмы, вядома, у чорна-белым выяўленні. Гэта таксама ўжо зроблена.

— А як справы з каларавым тэлебачаннем у нашай рэспубліцы?
— Новае Мінскае тэлестанцыя будзе разлічана і на перадачу каларыявых праграм. Дарчы, ужо закончаныя складаюць практычны акумулятыўны аддзел даследавання абсталявання для гэтых мэт.

— А пакуль што па ўсёй рэспубліцы будыць шырока пазважана асобныя каларыявае праграмы з Масквы. Для гэтага добра падрыхтоўваюцца ўсе перадаццельныя станцыі, пра якія я расказаў вышэй.

М. ГАРОХАЎ.

ЁСЦЬ паніцы святая, відав, для кожнага чалавека—Радыма, маці, школа... Хто б ты ні быў, куды б і закінуў шце лёс, яні б выправабаны ні выпалі табе на долю,—пачуеш гэтыя словы, і мацней забяцця сэрца.
Гэтыя паніцы вельмі часта не выказваюцца ў голас. Але бывае момант, калі рвуцца яны на волю, нястрымна, іны рэццы на волю рака, абуджана вяснавым сонцам.
У мінулыя суботу Дукорская сярэдняя школа ўрачыста адзначала сваё стагоддзе. З розных куткоў краіны сабраліся на гэце свята былія вучні школы. І нехта было глядзець на іх без хвалевання.

— Гасці заходзіць у школыны музей. Пахлыла жанчына, угладоючыся ў адну з палюўных фотаканартан на сцяне, усхвалявана ўспрымае: «Божа мой, гэта ж ні! І палц я спыняцца на маленькай чарнявай дзюўчыцы, што сядзіць сярэд вялікай групы аднагодкаў. Унізе падпіс: «Выпускнік Дукорскай школы ў 1924 годзе»...
— А я ў дзвюцца трыццаці сямючы,—гаворыць мучына з лагонам палюўніка.
— Э-э, дык вы ж зусім дзедці,—усміхаецца высоні стары.—Я выпускнік 1910 года.
Я бачыў, як хвалевана былі вучань школы, цяпер першы намеснік Старшыні Савета Міністраў БССР, Герой Савецкага Саюза Уладзімір Елічэвіч Лабанок, калі пасля ўрачыства шкы Ганаровай граматы Вярхоўнага Савета рэспублікі, якой яна ўзнагароджана ў сувязі са стагоддзем, павярнуўся ў бок свайго старога настаўніка Васіля Савіча Гарбацэвіча і ніка яму пакланіўся:
— Дзякуй вам, Васіль Савіч, за усё, што вы зрабілі для мяне.

Тое ж самае прагучала ва усхваляваных прамовах ішчы выпускнікоў школы—доктара філалагічных навук Марыя Андрэеўна Мядовіч, палюўніка Петра Рыгоравіча Асіпчыка, кандыдата медыцынскіх навук Цімафея Цімафеявіча Лукінава, у прыватнасці тэлеграме доктара тэхнічных навук, прафесара Абрамуўскага, які працуе ў Маскве, і іншых ішчы.

Я глядаў на Васіля Савіча Гарбацэвіча, на яго калегу Паўла Мікалаевіча Шчыно—яны абодва аддалі школе па сорак пяць гадоў,—і думаю пра тое, як трэба праціць жыццё, кожны паліць вакол сябе добрага, каб заслужыць такую ўдзячнасць.
— Потым выступіў Васіля Савіч і ўспомніў харошым словам свайго настаўніка, першага загадчыка школы — Лявонця Максімавіча Астапеню.

СТО ГАДОЎ МАЛАДОСЦІ

— Добры дзень, племя маладоў! Заслужаны настаўнік БССР Васіль Савіч Гарбацэвіч і палюўнік Петр Рыгоравіч Асіпчык—былія вучні Дукорскай школы—вітаюць вучнюў сёняшняга года. Фота С. АНАНКІ.

ЮБІЛЕЙ ДУКОРСКАЙ СЯРЭДНЯЙ ШКОЛЫ

У Міністэртве мясцовай прамісловасці БССР адбыўся адбор выбару прымісловіх мастацкіх праміслаў для паказу ў павільёне Беларускай ССР на высьмож Лейпцыгскай кірмашы. Прагледжана каля 600 узоруў 24 прадпрыемстваў рэспублікі.
На кірмашы адбраваны 20 мадэляў сукенак з лены з лаўсанам, адобленых Беларускай нацыянальнай вышуквай. У Лейпцыг накіруюцца таксама рункі, фартукі, дзюўчыя гарнітуры і інш.
Шырока будзе прадстаўлена нацыянальнае ткацтва (дываны, сусветна вядомыя слуккія паясы, гальштукі, закладкі).

Будуць паказаны ў павільёне і вырабы з дрэва. Гэта — узоры мастацкай рызьбы: фігуркі Насцеркі і белавежскага зубра, дзіка і буслы, вазы з Беларускай бязрозы і многае іншае.

Неведвальнікі кірмашы змогуць пазнаёміцца з вырабамі ўмельцаў Жлобінскай фабрыкі мастацкай інкрустацыі, сярэд якіх — макет доміка Г'эзда РСДРП, разнастайная шкатулка.

За мяжу педуць таксама плеценыя вырабы з лавы і салоны, унікальныя беларускі абрус, спецыяльна падрыхтаваны для Лейпцыгскага кірмашу майстрыхамі Мінска.

Сяньчыры і мучныя людзкі. Павел Галубковіч — актыўны ўдзельнік паўстання на браганісцы «Павіміні», Алксандр Рыгоравіч Чарвякоў — першы старшыня ЦВК БССР, Алксандр Гур'яў — саван Трыч—вамакі саляні, што ўніліся на барацьбу супраць памешчыкаў Дукорскай воласці ў 1907 годзе, Андрэй Бланко—намандзір партызанскага атрада ў час грамадзянскай вайны, расійскія беларускія беларускія разам з пятаццацю савімі таварышамі—вось умо сорак гадоў школы ў IX годзе носьці ім Шастанавіч партызан.

Гэтыя былія мучныя школы і вучоныя, і грамадскія дзюўчы, медыкі, дзюўчы літаратуры і мастацтва (выхаванец школы—пісьменнік Манар Паслоўны), і старажыццацкая Беларускае мастацтва Таццяна Андрэеўна Бандарчык), аграрныя, настаўнікі. Апошніх болей за ўсіх—дзюўчыце трыццаці пяць чалавек, з іх трыццаці два працуюць у роднай школе. Гэта не выпадковасць. Гэта традыцыя. На працягу ўсёй гісторыі школы перад вачыма вучнюў зусёды быў прыклад, варты пераймання...

— Старадзёе. Палавіна яго прыпадае на наш час. Я бачыў старую фотаканарту. На ёй маленькая драўляная хатка з падпелаватымі аянамі і саланяйнай страхан. На прылозе сядзіць некалькі хлопчыкаў і дзюўчыцаў у дамагчыных апранахах. Таюя была школа ў 1919 годзе.

Потым ішчы фотаканарты. 1926 год—школа перабіраецца ў адрамантаваны былы памешчыцкі дачны праз год—пачаў вырастаць Інтэрнат на 100 чалавек.

Ну, а сёняні Сёня школа—цудоўны дзюўчавярховы цагляны будынак з прасторнымі класнымі пракамі, майстрамі, бібліятэкай, глядзельнай залай і г. д.

— Міма гэсцей паванна праходзіць групкі хлопчыкаў і дзюўчыцаў, апрагнучых павестонаму. На гэтыя таварышчэскія зямліцы і зямліцы сур'ёзнасць. Праз гэтую сур'ёзнасць прабіваецца штомінутна шчасліва ўсміхае. Наму жучэ так добра, як ім!
— Бачыцца Ім час, калі яны збруцця тут адзначыць 150-годдзе роднай школы! — ЗАМСНІ, спец. кар. «Літаратуры і мастацтва».

ФІЛАРМОНІЯ—ВЁСЦЫ

З ПАСЯДЖЭННЯ КАЛЕГІ МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ БССР

Калегія Міністэртва культуры абмеркавала пытанне аб абслугоўванні Беларускай дзяржаўнай філармоніі сельскіх гледачоў. Адавачка, што ў параўнанні з мінулым годам колькасць канцэртаў у калгасах і саўгасах павялічылася. Аднак калі мець на ўвазе патрэбы вёскі, маштабы канцэртнай дзейнасці філармоніі ўсё яшчэ застаюцца незадавальняючымі.

У абслугоўванні працаўнікоў вёскі пакуль няма планаваасці, сістэмы. Дзейнасць канцэртных бригад у сельскай мясцовасці слаба кантраляруецца. Пакуль у Мінску, эстраднае калектывы часам застаюцца без кіраўніцтва. Дзе канцэртная бригада будзе выступаць, колькі адбудзецца выступленняў у тым ці іншым раёне, залежыць чалам ад жадання адміністрацар, які суправаджае артыстаў. Часцей за ўсё атрымліваецца, што ў раёне бригада дае два-тры канцэрты на найбольш буйных палюўчых (звычайна ў самім раённым цэнтры) і не лічыцца з запатрабаванымі калгасамі і саўгасамі, накіроўваецца па самастойнай выбаранаму маршруту далей. Ці варта гаварыць, што пры такой «самастойнасці» першы перш за ўсё гледачы глыбінных населеных пунктаў, у якіх, як кажучы, эстраду нямаюць ласункамі не прывабіць.

Дзейнасць канцэртных калектываў паванна знаходзіцца пад кантралем абласных упраўленняў культуры. Але належных кантактаў з канцэртнымі арганізацыямі ў іх па сутнасці няма. Упраўленні культуры не пладуюць і не каркіруюць маршруты канцэртных бригад, не аналізуюць вядуцкі і зыяўці з месца, нават не вядуць уліку выступленняў. Кіраўнікі некаторых арганізаў культуры павольваўці ставіцца да абслугоўвання сельскіх гледачоў, паванна быць перабудавана іх пра арганізацыі канцэртаў, глядзельскіх палюўчых на парухніні ўстаноўлена парадку гастроляў.

Запатрабаванні і культурны ўзровень сельскіх гледачоў ўзровень узрасла. І не можа быць гаворкі аб нейкай эскізы на вёску, калі справа дзюўчы мастацкай і ізданай вартасці канцэртаў. Сельскі глядач хоча бачыць лепшыя выканавыя калектывы, і не толькі эстраднае, але і сімфанічны, камерныя, оперныя. Здавальненне рознабачных патрэб сельскай аудыторыі —

задача, над якой калектыву філармоніі ішч дзвюццацца шмат папрацаваць.

У філармоніі ёсць калектывы і выканавы, якія сёлета нямаю выступалі на вёсцы. Артыст А. Масленікаў, напрыклад, у адным Стаўбушскім раёне даў з эстраднай бригадай 30 канцэртаў, 129 канцэртаў па розных раёнах дада бригада з удзелам М. Пісманова, 140 — бригада з удзелам Г. Віташэва і Ф. Фаменкі. Чыгальнік Г. Банарэўскі праўдэ ў Салігорскім раёне звыш 40 выступленняў і сустрэч. Волпыт гэтых таварышчэ варты шырокага распаўсюджвання.

Каб лепш налазіць абслугоўванне сельскіх гледачоў, паванна быць перабудавана іх пра арганізацыі канцэртаў, глядзельскіх палюўчых на парухніні ўстаноўлена парадку гастроляў.

Запатрабаванні і культурны ўзровень сельскіх гледачоў ўзровень узрасла. І не можа быць гаворкі аб нейкай эскізы на вёску, калі справа дзюўчы мастацкай і ізданай вартасці канцэртаў. Сельскі глядач хоча бачыць лепшыя выканавыя калектывы, і не толькі эстраднае, але і сімфанічны, камерныя, оперныя. Здавальненне рознабачных патрэб сельскай аудыторыі —

задача, над якой калектыву філармоніі ішч дзвюццацца шмат папрацаваць.

Каб лепш налазіць абслугоўванне сельскіх гледачоў, паванна быць перабудавана іх пра арганізацыі канцэртаў, глядзельскіх палюўчых на парухніні ўстаноўлена парадку гастроляў.

Запатрабаванні і культурны ўзровень сельскіх гледачоў ўзровень узрасла. І не можа быць гаворкі аб нейкай эскізы на вёску, калі справа дзюўчы мастацкай і ізданай вартасці канцэртаў. Сельскі глядач хоча бачыць лепшыя выканавыя калектывы, і не толькі эстраднае, але і сімфанічны, камерныя, оперныя. Здавальненне рознабачных патрэб сельскай аудыторыі —

задача, над якой калектыву філармоніі ішч дзвюццацца шмат папрацаваць.

Каб лепш налазіць абслугоўванне сельскіх гледачоў, паванна быць перабудавана іх пра арганізацыі канцэртаў, глядзельскіх палюўчых на парухніні ўстаноўлена парадку гастроляў.

Запатрабаванні і культурны ўзровень сельскіх гледачоў ўзровень узрасла. І не можа быць гаворкі аб нейкай эскізы на вёску, калі справа дзюўчы мастацкай і ізданай вартасці канцэртаў. Сельскі глядач хоча бачыць лепшыя выканавыя калектывы, і не толькі эстраднае, але і сімфанічны, камерныя, оперныя. Здавальненне рознабачных патрэб сельскай аудыторыі —

задача, над якой калектыву філармоніі ішч дзвюццацца шмат папрацаваць.

Каб лепш налазіць абслугоўванне сельскіх гледачоў, паванна быць перабудавана іх пра арганізацыі канцэртаў, глядзельскіх палюўчых на парухніні ўстаноўлена парадку гастроляў.

Запатрабаванні і культурны ўзровень сельскіх гледачоў ўзровень узрасла. І не можа быць гаворкі аб нейкай эскізы на вёску, калі справа дзюўчы мастацкай і ізданай вартасці канцэртаў. Сельскі глядач хоча бачыць лепшыя выканавыя калектывы, і не толькі эстраднае, але і сімфанічны, камерныя, оперныя. Здавальненне рознабачных патрэб сельскай аудыторыі —

задача, над якой калектыву філармоніі ішч дзвюццацца шмат папрацаваць.

Каб лепш налазіць абслугоўванне сельскіх гледачоў, паванна быць перабудавана іх пра арганізацыі канцэртаў, глядзельскіх палюўчых на парухніні ўстаноўлена парадку гастроляў.

Запатрабаванні і культурны ўзровень сельскіх гледачоў ўзровень узрасла. І не можа быць гаворкі аб нейкай эскізы на вёску, калі справа дзюўчы мастацкай і ізданай вартасці канцэртаў. Сельскі глядач хоча бачыць лепшыя выканавыя калектывы, і не толькі эстраднае, але і сімфанічны, камерныя, оперныя. Здавальненне рознабачных патрэб сельскай аудыторыі —

задача, над якой калектыву філармоніі ішч дзвюццацца шмат папрацаваць.

Каб лепш налазіць абслугоўванне сельскіх гледачоў, паванна быць перабудавана іх пра арганізацыі канцэртаў, глядзельскіх палюўчых на парухніні ўстаноўлена парадку гастроляў.

Запатрабаванні і культурны ўзровень сельскіх гледачоў ўзровень узрасла. І не можа быць гаворкі аб нейкай эскізы на вёску, калі справа дзюўчы мастацкай і ізданай вартасці канцэртаў. Сельскі глядач хоча бачыць лепшыя выканавыя калектывы, і не толькі эстраднае, але і сімфанічны, камерныя, оперныя. Здавальненне рознабачных патрэб сельскай аудыторыі —

задача, над якой калектыву філармоніі ішч дзвюццацца шмат папрацаваць.

Каб лепш налазіць абслугоўванне сельскіх гледачоў, паванна быць перабудавана іх пра арганізацыі канцэртаў, глядзельскіх палюўчых на парухніні ўстаноўлена парадку гастроляў.

Запатрабаванні і культурны ўзровень сельскіх гледачоў ўзровень узрасла. І не можа быць гаворкі аб нейкай эскізы на вёску, калі справа дзюўчы мастацкай і ізданай вартасці канцэртаў. Сельскі глядач хоча бачыць лепшыя выканавыя калектывы, і не толькі эстраднае, але і сімфанічны, камерныя, оперныя. Здавальненне рознабачных патрэб сельскай аудыторыі —

задача, над якой калектыву філармоніі ішч дзвюццацца шмат папрацаваць.

А ДНОЙ з галоўных падзей гэтага мучыцкага сезона стаў сімфанічны канцэрт з таварышчэ Дамітры Штакавіча ў Вялікай Маскоўскай кансерваторыі, прыурочаны да знамянальнай даты — дня яго 60-годдзя.

Гэты доўгі шлях, блізікі па маштабу часу гістарычнаму шляху ўсёй савецкай музыкі, быў прадстаўлены ў праграме юбілейнага вечара Першай сімфанічнай (1925 г.) і Другой сімфанічнай канцэртнаў (1966 г.). Інакш кажучы, дзюўчыма важнейшымі вехамі творчай біяграфіі Штакавіча, падзеленымі чатырма дзесяцігоддзямі.

Няма патрэбы гаварыць тут пра шырока вядомую Першую сімфонію, напісаную 19-гадовым студэнтам Ленінградскай кансерваторыі, твор, ужо даўно прызнаны «класікай XX стагоддзя». Новае Канцэрт — шырокамаштабны твор, багаты цудоўнымі выразнымі тэмамі, адзначаны свабодным узлётам фантазіі, шырыня, глыбінным паучыцём. Стрыманасць у выкарыстанні вонкавых віртуозных эфектаў, празрыстасць гучання і пры гэтым так многа скарыта аб жыцці, часе і аб сабе.

Напярэдадні свайго шасцідзесяцігоддзя Штакавіч напісаў твор, які застанецца не толькі як каштоўнае паванне рэпертуару вялянчаласці, але і як яшчэ адна мастацкі дакумент эпохі, па якім будучае пакаленне музыкантаў будзе вымяраць маштабы мастацтва XX стагоддзя.

Аб музычнай культуры Савецкага Саюза за мяжой ужо даўно шмат пішуць і гавораць. Розныя аўтары па-рознаму рэзюмюць аб нашай музыцы, аб нашых выканавых. Але, бады, не знаёчы выступленняў, у якіх не было б прызначна азначені ўкладу музыкантаў савецкай краіны ў сусветную скарбіцу музыкі.

Пройдзе год, і чалавечы адзначыць паўстагоддзе існавання Савецкай дзяржавы. Вялікая Канстытуцыйная сацыялістычная рэвалюцыя ўсхвалявала мільёны масы людзкі, узяла іх на барацьбу за новае жыццё, выклікала нябачаны ўздым творчай ініцыятывы. Няма галіны ў жыцці краіны, якая не адчула б магунтага ўздзеяння гэтага творчага ўздыму, гэтага ўсёнараднага імкнення да святага, да вышэйшых культур.

Вялікі, сапраўды гістарычны шлях прайшоў за гэтыя гады і музычная культура Савецкага Саюза. Савецкая музыка — паніжце, якое трывала ўзайшоў, прафэсійнальна аванзанах з мучынай, але і мільёнаў аматараў мучыцкага мастацтва ва ўсім свеце. Імяні Сяргея Пракоф'ева, Дамітры Штакавіча, Арама Хачатуряна, Мікалая Маскоўскага, Дамітры Кабалеўскага, Шхана Хрэннікава, нашых цудоўных выканавцаў — Давіда Ойстраха, Эміля Гільельса, Мшэслава Растропавіча, Югена Мравінскага, Святаслава Рыхтэра, Леаніда Юганна, Льва Абортна, Зары Далуханавай, Галіны Вішнеўскай, Генадзя Раміздзевіцкага, Нырлыя Нандрашына — шырока вядомыя дзюўчыце за межамі Савецкага Саюза. Выступленні гэтых артыстаў у нас і за мяжой дастойна прадстаўляюць мучыцкае мастацтва сучаснасці ва ўсёй складанасці развіцця, ва ўсім бласку дасягненняў. Высокім прэстыжам ва ўсім свеце карыстаюцца оперны і балетныя тэатры Масквы, Ленінграда, Кіева, Рыгі, Тбілісі, савецкія сімфанічныя аркестры і харавыя калектывы, кансерваторыі і дзюўчыя мучыцкія школы.

Музычная культура СССР

шматнацыянальна па сваёй прыроде. У ле старажыні ўдзельнічалі кампазітары, музычныя калектывы, якія прадстаўляюць усё нацыянальнасці, што ўваходзіць у братнюю сямью народаў Савецкага Саюза. Вазьмемне багачце нацыянальных мучыцкіх вытокаў, што зліваюцца ў магунты патак, які мы называем савецкай музыкай, складае адну з важных асаблівасцей развіцця мучыцкага мастацтва СССР. Другой асаблівасцю мучыцкага жыцця нашай краіны з'яўляецца духоўная блізкасць, непасрэдная сувязь дзюўчы мастацтваў з народам. Акрамя сустрэч са сваймі слухачамі ў канцэртных залах, буйнейшыя савецкія кампазітары і выканавыя калектывы, на заводскіх пляцоўках, у рабочых клубах, на новабудуемых, у калгасных дамах культуры.

Кароткі расказ аб умовах, у якіх развіваецца мучыцкае мастацтва на сваёй прыроде.

У ле старажыні ўдзельнічалі кампазітары, музычныя калектывы, якія прадстаўляюць усё нацыянальнасці, што ўваходзіць у братнюю сямью народаў Савецкага Саюза. Вазьмемне багачце нацыянальных мучыцкіх вытокаў, што зліваюцца ў магунты патак, які мы называем савецкай музыкай, складае адну з важных асаблівасцей развіцця мучыцкага мастацтва СССР. Другой асаблівасцю мучыцкага жыцця нашай краіны з'яўляецца духоўная блізкасць, непасрэдная сувязь дзюўчы мастацтваў з народам. Акрамя сустрэч са сваймі слухачамі ў канцэртных залах, буйнейшыя савецкія кампазітары і выканавыя калектывы, на заводскіх пляцоўках, у рабочых клубах, на новабудуемых, у калгасных дамах культуры.

Кароткі расказ аб умовах, у якіх развіваецца мучыцкае мастацтва на сваёй прыроде.

У ле старажыні ўдзельнічалі кампазітары, музычныя калектывы, якія прадстаўляюць усё нацыянальнасці, што ўваходзіць у братнюю сямью народаў Савецкага Саюза. Вазьмемне багачце нацыянальных мучыцкіх вытокаў, што зліваюцца ў магунты патак, які мы называем савецкай музыкай, складае адну з важных асаблівасцей развіцця мучыцкага мастацтва СССР. Другой асаблівасцю мучыцкага жыцця нашай краіны з

Новы спектакль па п'есе В. Карастылава «Брытанія» паказвае гледачам калектыву Брэсцкага абласнога драматычнага тэатра імя ЛКСМБ. Пастаноўку ажыццявіў заслужаны артыст БССР С. Яўдошчанка.

На здымку — сцэна са спектакля. У ролях: Рыты Вілігіс — артыстка Т. Камбурава (справа), Леўкоў — заслужаны артыст БССР С. Яўдошчанка і Надзі Ачан — артыстка Т. Чарноцкая.

ПА ВЫСТАВАЧНЫХ ЗАЛАХ

Тры тыдні назад у Дзяржаўным мастацкім музеі БССР адкрылася першая рэспубліканская выстаўка акварэлі. Першае ўвогуле паказвае, што акварэль — не толькі пачатак, а і вынік. Гімназія дэкаляцыя гаварыць пра найлепшыя дэкаляцыі.

Калі тэматычна кардону параўноўваць з раманам, дык акварэль хутэй за ўсё — дэкаляцыя, якая будзіць чалавечую душу. На выстаўцы мы бачым у асноўным работы, пісаныя з натурны і, як відаць па ўсім, аднаасеннасны, тое, што можна было б назваць натуральным намірамі. Перад намі — лірычныя выказванні, і яны, гэтыя наміры, што звычайна старанна выдзяляюцца з выставак, прывялі раптам нас да самых вытокаў творчасці, быццам разам з мастаком мы пакаліма майстэрню і ўбачылі, што яго вабіць, што яго здаецца прыгожым і як ён гэта прыгожым разумее. Мы нібыта вастаем мастака сам-насам з прыгажосцю, калі нараджаецца задума і пачынаюцца першыя гарачыя рухы.

На выстаўцы ёсць творы, якія адрозніваюцца ўвагу сваёй неабыякавасцю. Далёка не заўсёды яны па-сапраўднаму значныя, але заўсёды маюць нешта неабходнае любому мастаку. Такія работ даволі многа. Характэрны прыклад іх — лісты А. Раздубарына, выкананыя акварэлю, так сказаць, у «прапіснай» акварэльнай манеры. Яны вызначаюцца гарманічнасцю колераў, якая выяўляецца настроям, звычайна, прыгажосцю ў гэтых работах. Прыклады: «Вяртанне з улоў» і «Вяртанне з дыяназі» («Першыя прыклады»; «Карпал мост» і «Прычэпкі» Р. Кудзавіч (асабліва першы ліст, дзе ён не духаколерны, прасякнуты рамантамі); «Над возерам» і «Адліга» Ю. Выхадцава — простыя, але дакладныя па перадачы асяродку; «Дождж» — лёгкая, лаянічная акварэль А. Барановіча і два пейзажы гэтага ж аўтара, таксама прасякнутыя жыццёвым пачуццём; «Няміга» М. Чэпіна — усхваляваныя акорды, у якіх угадваюцца водгукі вярчальнага горада; гэтыя работы жыво пачуццём угадваюцца ва ўсім сакавітым свабодным пісьме.

Работы старэйшага беларускага акварэліста Л. Лейтмана, я сказаў бы, сузрыўна-прычэпнага плана. Пейзажы яго напоўнены прасветленым спакоем без налёту суму, шчырай улюблёнасцю ў прыроду. Настрой даношча заўсёды правільны. Але не заўсёды яра. І — што асабліва дазвудна — майстар часам гардае акварэльнасцю. Некаторыя работы, асабліва тыя, што ў вятрынах, увогуле дакля прычэпнае за акварэль, настолькі корпусна яны напісаны, Гаворка, зразуমে, ідзе не пра «забарону» карыстацца біламі ў акварэлі або любой змяшанай тэхніцы. Акварэльнасць у акварэлі патрэбна не сама па сабе, але ў ёсць свае законы, якія нельга парушаць. І трэба сказаць, што такое парушэнне часам адчуваецца ў Л. Лейтмана. Ва ўсім разе больш вабіць прычэпнасцю і лёгкасцю такіх яго лістоў, як «Вясна», «Восень і дзірка». Яны нам здаюцца найбольш удалымі.

Почаў — работы М. Бельскага, блізка да толькі што разгледжаных па настрою. Але тут даволі характэрнае раздзяленне: неарганічнасць сувязі малюнка і жывіцтва. Таня работы, як «Наведзены масты», «Затата вясень» і іншыя, нагадваюць пафарбаваныя малюны. Колер быццам плёнак, запявае контуры, і гэта не стварае перанаканай важкай аб'ёмнасці, якая адпавядала б агульнаму прастораву вырашэнню

НАПІСАНА А КВАРЭЛЮ

Міхась ЗАБОРАЎ

пейзажа. Больш удалыя пейзажы «Пад Лагойскам» і «Касцёл вёскі Ішкаль» і «Касцёл вёскі Ішкаль», якія не толькі перадаюць прыгажосць архітэктуры, а і выяўляюць рэалізм.

Калі нас прымушае спыніцца нават проста існае жыццё ў мастацкім творы, то гэта не значыць, што дакладна не існае. Занаданае імкненне мастака да аналізу, жаданне запаліць і скрапу пошля глыбокага мастацтва.

Такое імкненне бачым у некаторых удзельніках выстагі. Але, думачка, яго нідзе яшчэ не дасягае пажаданага выніку.

Цікавымі ў плане гэтай нашай гаворкі ўяўляюцца работы А. Кішчанкі. Творы яго ў апошні час нярэдка аказваліся ў цэнтры агульных дыскусій. У манеры яго пісьма не без падстаў адзначалася некаторая самастойнасць. Мне ж манера А. Кішчанкі здаецца аналітычнай. Работы яго напоўнены імкненнем сонечнага светлавага неміта. Непрыемнае колеравае гэта, пабудавана на вліццях мажорных суадносін, здаецца ўспэкаці прыўзнятай на цэлы тон. Хоцця зварнуць увагу на адну асаблівасць яго работ. У першай па жоўтым фоне паказана некалькі доўгіх смельшых шпрыху, якія адрозніваюцца плоскасцю ліста і абмаляваюць стратасць мясцовасці.

У другой — той жа прыём, але шпрыхі тут распаліліся, уварушылі адмысловы, быццам маляваць, узор. Абедзве работы выкананы яны бы некалькімі выверанымі рукамі. Прычым гэтыя работы прысвечаны ад пачатку і да канца калі вынік — ясная структура форм.

Можна прасіць пачуццёва паралель паміж работамі А. Кішчанкі і сярняй акварэлі Ул. Стальмашона, таксама жыццё, хуткіх, насычаных і мажорных, ягледзячы на тое, што настрой у кожным лісце — розны. Манера яго пісьма неспойнавая, і гэта добра адпавядае атмасферы дарожных уражанняў, беглых занатавак. У сваіх акварэлях Ул. Стальмашона яны натхняюцца ўзорами маляўніцтва або тэмпэрага жывіцтва. Гэта прыкмета ў сціпнасці да корпуснай класіцы колераў, што надае работам паўночную свабоднасць, бо захаваную лёгкасць і прычэпнасць. Аднак ёсць і недахопы. Асобна намыслена корпусна маляўніцтва нечакана павіваючы ў бледным, тыпова акварэльным акружэнні («Плоўдзі»). Адчуваецца таксама некаторая несабраннасць, жывіцтва задача і сам матэрыял здаюцца не да канца асвоенымі.

Бясспрэчна, адно з цэнтральных месца на выстаўцы займае вялікая серыя пейзажаў народнага мастака БССР В. Цвірко. Майстар уводзіць нас у непаўторны свет сонца, святла і колераў. Глыбокі, чысты аналіз рытмічных танаў лёгка спалучаецца ў яго асаблівасці, вобразы паўднёвай прыроды, пейзажы «Чайкі» моры, здаецца цёлым, хваляна пахаваным снім. Яны ўсё напоўнены летам і сонцам. Дыхае лёгкі марскі вецер, і здаецца, жыццё ўсе туні, якімі поўныя мора і бераг.

Нельга не сказаць, што іншы раз імкненне да чысціні колераў абумоўлівае ў акварэлі В. Цвірко празмерную лаянічнасць некаторых колеравых плям, а гэта паслабіла часта плённую ўзаемадзейнасць і ўзаемапраціўленне колераў. У выніку ўзмацняецца дэкаратыўнасць яра перадачы і стан прыроды, і радасць творчасці мастака. Паўночныя матывы В. Цвірко

«МАЛАДЫЯ ГАЛАСЫ»

Пятнаццаць год у нашым Інстытуце працуе літаратурна-творчая група маладых людзей М. Лазару. У гэтым прымаюць удзел студэнты і аспіранты ўсіх спецыяльнасцей Інстытута.

Кожныя два месяцы групавыя выпускі насяняюць газету «Маладыя галасы», а ў канцы года — рукапісны літаратурны альманах пад гэтай жа назвай. Не парухна гэтай традыцыі і сёння.

У альманаху змешчаны вершы аспіранта Міколы Мішчанюка, студэнтаў Ларыса Міхайлавіча і дарчыні вёска «Родная мова» на дэставалі маладых людзей Мінішчына адначасна асобны прызам, Міколы Кутаса, Генадзя Селіванава, Людмілы Гарбузавай, Жаны Шыпківай, Уладзіміра Гусакіна, аспіранта Я. Адамовіча і М. Няхай.

П. ЛАСТАУНА, студэнт педагагічнага Інстытута імя М. Горькага.

ПА ТВОРАХ БЕЛАРУСКІХ ПІСЬМЕННИКАЎ

Імя Яна ў Інстытуце літаратуры Акадэміі навук БССР адбылася карова абарона кандыдацкіх дысертаций. У аснову сваёй працы малады мастак літаратуры І. Гусева ўзяла тэму: «Яна Брыль — мастак». Цікава распавядае тэму «беларускае апавяданне 20-х гадоў» і дысертанты навуковых супрацоўнікаў Інстытута І. Голубева, А. М. Лынькова, К. Чорнага і многіх іншых пісьменнікаў рэспублікі.

Усё гэта па творчасці беларускіх пісьменнікаў абаронены чатыры кандыдацкія дысертцыі.

сіны засталіся ў стадыі падмаляўкі. Удачай хочацца назваць «Партрэт дзяўчыны», дзе свабода і лёгкасць выканання не замяняюць глыбіні вобраза, сагрэтага ўнутраным цяплом. Прыгожы каларыт партрэта вабіць мяккім зліццём шпрыху, ружаватых, охрыстых колераў. Увогуле ж партрэт ва на выстаўцы мала. А між іншым яны паказваюць, што беларускія акварэлісты маглі б працаваць у гэтым жанры больш плёна. Работы А. Хмелюскага-Гумен «Восень» і «Красавіца» прыклад акварэльнага лірызму. Гэты партрэт, быццам напоўнены ясным смуткам лірычных верш, прада, долі сентымэнтальнасці. Нельга не захапіцца чароўнасцю мяккіх, ансамблявых шпрыху, якімі так упэўнена і дакладна абмаляваны вобраз жанчыны.

Лірызмам і сузрыўнасцю адначасна і «Партрэт дзяўчыны» Л. Каджара. Але калі А. Хмелюскага-Гумен намысла ўводзіць свайго героя ў неакрэсленае рамантавае акружэнне, дык Л. Каджар, наадварот, робіць сродкам вырашэння і інтэрнацыяналізму. Гэты некаторы бледнасцю колераў адносіць зялёнае не цалкам зварушаным, але сведчыць пра добры густ аўтара.

Менш удалымі ўяўляюцца менш партреты, створаныя Ю. Пучынінскім. Людзі ў іх вельмі ўпаўночаны («Рыбак-абхалец», «Партрэт дзяўчыны»). Такія паставачнасць кампазіцыі, а таксама не вельмі выразныя жывіцтва, выклікаюць адчуванне нуды.

У канцы хацелася б зрабіць агульную заўвагу. Шчыра кажучы, калі на выстаўцы плёна прыгледзецца да многіх анаварэлі, прыходзіць пачуццё незадаволенасці і ідзе яно ў асноўным ад таго, што не могуць глыбока кручэцца паўночкі, якія выяўляюць мастакі ў сваіх карцінах.

Пачуццё, так сказаць, служыць асноўнай зброяй у мастацтве. І таму мастак павінен клапатліва, каб зрабіць свае пачуццё дасціпна глыбокімі, моцна звязанымі з сучаснасцю. А таго, каго адчуваецца ў многіх нацыяналісты, на выстаўцы мала — як з пункту гледжання тэматыкі (пераважаюць «прыгожыя куткі»), так і назвы, сучаснасці бачання (замаг у работах дэльтанікага паўтарэння збытай «прыгажосці»).

Усё ж, нягледзячы на недахопы, выстаўка — значная падзея ў нашым мастацкім жыцці. Сам факт адкрыцця першай акварэльнай і тое, што ад гэтай часу такія выстаўкі будуць праводзіцца рэгулярна, стварае спрыяльныя ўмовы для вырашэння вялікіх задач, якія ставяць перад беларускімі акварэлістамі.

НАШЫ МАЙСТРЫ МАСТАЦТВА

Ён вельмі сціплы чалавек. Здаецца, неват сарамлівы. Нештамоўны. І разам з тым заўсёды, калі ён маўчыць, вы разумееце, якія думкі цяляць альбо хмарыць яго погляд. А калі Мікалай Ільч сціплі гаварыць, прыкрыўшы далоняй вочы, лепш за ўсё спыніцца і падумаць, ці тое ты скажэш.

Бываюць жа такія людзі — красамоўныя ў сваім маўчэнні.

А як чудова ён умее маўчаць на сцэне! Паміж Мікалай Ільч і ролі Чалавек у манты і спектаклі «Такое каханне Павепа Кагоўца». Спектакль, па шчырасці сказаць, быў дрэнны. А ён выходзіў і глядзеў у залу з нейкім энергічным запятам і пратэстам: вы — з гэтым годным! Потым гаварыў публіцыстычна, стасна, узрываючы камерную атмасферу п'есы. Яго нібыта асабіста крыўдзіла і зневажала ўдзельнікі неаразумнае паміж людзьмі, і ён быў не толькі сведкам іспыту, не толькі вестуном яе, а мастаком. Калі ж у фінале Чалавек у манты ільч адказаў нам на пытанне, хто айнаваў у смерці Ліды Масісвай, ён з нейкім абурэннем гаварыў: «Ніхто». А потым, паглядзеўшы ў залу, дадаваў: «І — усё». І гэта гучала як абінаванне. За тое, што мы не так глядзелі і не разумелі п'есу. Магчыма, і за тое, што яна не так, як варта было, пастаўлена на сцэне Магілёўскага тэатра.

Мы з ім знаёмы амаль што дзесяць год.

СТУДЭНЦКІ «МАЛЫ ОПЕРНЫ»

Арыядна ЛАДЫГІНА

Упершыню ў гэтым годзе оперны сезон у Мінску не быў адкрыты. Ёсць таму аб'ектыўныя прычыны: будынак тэатра на капітальным рамонтзе. Трпа шмат гастраляў, працуе над новымі творами. Неўзабаве мы ўбачым іх на рэканструкыраванай сцэне.

Аднак для тых, хто любіць оперу, сезон усё ж адкрыўся... Толькі не на плошчы Парыжскай камуны, як звычайна, а ў сціплай жансерты зале Беларускай дзяржаўнай кансерваторыі імя Луначарскага. Дзе студыйныя паказалі «Утаймаванне свавольніц» Ю. Шабаліна.

Спектакль паставілі выпускнік Маскоўскага інстытута тэатральнага мастацтва імя Луначарскага У. Станкевіч і дырэктар Ю. Новік. Ім дапамагалі хормейстры С. Лях і Л. Шымаляч, мастак І. Крэйзік, канцэртмайстар С. Січкіна і Р. Бялжэка. Опера ўжо ішла пяць разоў. Ідэяна ў «Утаймаванні свавольніц» пазнаёмілася вельмі шырокае аўдыторыя: са сцэны Мінскага акружавага Дома афіцэраў спектакль транспараваўся па тэлебачанні.

Думаю, што выбар, зроблены студыйцамі, вельмі ўдалы. Опера Ю. Шабаліна па праву можна аднесці да савецкай музычнай класікі. Іркая, самабытная, вытанкая ісьці колерамі жыцця, опера ахвотна ставіцца і так жа ахвотна наведваецца. Мне даялася пазнаёміцца з яе пастаноўкамі ў Вялікім тэатры, на сцэне опернай студыі Ленінградскай кансерваторыі і Ціпер у Маскве. Усёды опера прымаюцца з захапленнем. Барышча вялікага, цяжыя паўночкі супраць ханжары і крывадушнасці сапраўды не можа не знайсці водгукі ў глядзельнай залы. Даводзіцца толькі здаўляцца, што опера, сціпнае жыццё якой налічвала дзесяцігоддзі, дагэтуль не была паказана мінчанам. Сучасны рэпертуар у нашым оперным тэатры вельмі бедны, таму з іх большай радасцю можна вітаць з'яўленне на сцэне «Утаймавання свавольніц».

Опера Шабаліна з'яўляецца для будучых спевакоў школай авалодання сучаснай мастацкай мовай. Вядома, з якой цяжкасцю перадаваюцца старыя вакалісты кансерватывам свайго музычнага слыху, выхаванага ў навуковых установах на Вердзі, Пучыні, Чайкоўскага. Жыццё патрабуе новых сродкаў вырашэння, а для музычнага тэатра яны ў многім ажра і вызначваюцца творчасцю Пракоф'ева, Шостакавіча, Шабаліна, Брытана, Орфа.

Студыя, вядома, ёсць студыя. Яна не мае абыякава шытку творчых работнікаў, адмысловага памішання вельмі вельмі ахвотна яе матэрыяльна-тэхнічныя магчымасці. Апошніе ў спектаклі, аб якіх ідзе гаворка, асабліва дало свае адчуцці. Зсім адзначалі, напрыклад, светлавую і існую сціпныя эфекты (дзе ўжо тут да эфектаў, калі і асветліць сцэну як след намы магчымасці). Толькі адзін раз на працягу пяці карцін змяніліся дэкарацыі, і ржысёр вымушаны быў ламаць галаву, як яму вырашыць у вучлівых умовах (дэкарацыя першых трох карцін паказвае вуліцу перад домам Балтысты) і сцэну сватства, і само вяселле.

Адуцнасць тэатральнага вопыту, прафесіянальнай вытрымкі вельмі адчуваліся ў сцэнах. Былі ў спектаклі і іншыя недахопы. Але ўсё гэта ў многім кампенсавалася маладосцю, энтузіязмам і шчырасцю выканання. Іх самааданасцю, свежасцю іскрэнняў галасу. Вось у чым галоўны сакрыт поспех «Утаймавання» ў студыйцаў, волькі што перш за ўсё прыгледзіла да іх спектакля ўвагу салухой.

Скажам адрозна: пастаноўчыцкай пачоў карцінаў творчых прычынаў дэстаў дасціпна многага. Палабаны дасціпна яра ў вакальных і сціпных адносінах выканання (што само па сабе ўжо вельмі істотна), старанна асвоена партытура, дэстаў адпрапанаваны аркестрава, харавая і сольныя партыі. Спектакль атрымаўся зладжаны, ён ідзе ў добрым тэмпе, жыва, захаллялася.

У гэтым вельмі заслуга дырэктара, які дамогся, каб і вельмі малы аркестр гучаў прыгожа, яра і ў асноўным чыста. Праблема чыстай інтанацыі пры аркестры малага складу — гэта, сапраўды, праблема. І яна ў пэрым вырашана музыкантамі (хба што не ў поўную меру ў групе духавых інструментаў, асабліва — у меднай духавой).

Трэба сказаць, што дамагчыся раўнавагі гучання аркестравай партыі і партыі спевакоў у кансерваторскай зале, дзе няма аркестравай ямы, амаль немагчыма. Аркестр проста перакрывае галасы спевакоў. Не лепш было і ў Доме афіцэраў, дзе аркестрава яма, наадварот, вельмі глыбокая і не прастасавана для опернага спектакля. Тым не менш там і тут дырэктар, у асноўным, справіўся з цяжкасцямі, ён упэўнена веў спектакль.

Шмат выдумкі праявіў і малады пастаноўчык. Пахвальнае імкненне У. Станкевіча па-свойму працягнуць спектакль, даць вобразы асноўных персанажаў у развіцці, гэта значыць, прыналежаў у развіцці. Запамінаюцца многія ў ржысёрскія знаходкі, якія ўдала «спрацоўка» на вобраз. Можна нагадаць, напрыклад, злігод, калі Балтыста разгублена зрынае, нічога, а п'есы кідае кветку. Ці тую сцэну, дзе ён з абурэннем бярэ кнігу, якую забывае на лаўцы маладой дачкі і ёе хацаны, а дэстаў пазней прыклядае страшына захопленым гэтай самай кнігай, каб паабегнуць алкаву на нецярпліва пытанні гасцей. Сапраўды, ясна знаходка ў апошняй карціне, калі выхаду Катарыны на кліч Петручы (гэта — амаль што змянявальная кульмінацыя оперы) пялярэлі дэстаў спачатку дагэ маўчанне, а потым выбух здэклавага смеху гасцей.

Часам, аднак, пачуццё меры зардавае пастаноўчыку, і тады знаета даўга і дакучліва п'есачына па сцэне п'яніца і лаядак Грумію, адчынаючы на свае ўвагу гледачоў і выклікаючы смех там, дзе не трэба (напрыклад, у сцэне першага дэстаў Петручы з Балтыстай). Напачатку і бясконцае абмыванне калодзежа, у які падзе то адліць, то другі персанаж. Натуральнасць сцэны, калі слугі ў доме Петручы прагна накідаваюцца на ежу, якая засталася з панскага стала.

У асобных месцах недастаткова дакладна выяўляюцца ржысёрскія задумкі. І тады мы сумняваемся, чыі ші не чые Петручы, які знаходзіцца тут жа на сцэне, страшна-супраціўляюцца волі Катарыны («Як я Петручы не навіду! Як я Петручы кахаю!»). Ён іх не павінен чуць, бо тады траціць сэнс усё тое, што вадываецца далей. На апошнім спектаклі гэты эпізод трактаваўся больш дакладна, але ўсё яшчэ недастаткова пераконаўча.

Дробныя пралікі асабліва недаравальныя на фоне агульнага разумення, яра б нават сказала, тонкага ржысёрскага вырашэння. У асобе У. Станкевіча мы маем таленавітага опернага ржысёра, які ведае спешыфіку сцэны і чула ўспрымае музыку.

Ну, а салісты? Якія яны? Ё ўжо гаварыла, што амаль усё выкананы маюць добрыя галасы і ядрынны сціпныя далжэння. Прада, яшчэ не ўсім у роўнай меры ўлаецца ўвесь час «жыць у вобразе». Найбольш цікавы, бадай, А. Баравікоў. Уладальнік невялікага характарнага баса, ён стварыў вобраз камічна і крапальна адначасова. Яго Балтыста — проты і па-свойму сумленны. Артыст нідзе не пераігрывае, не утрыруе, ягледна сваю ролю натуральна і мякка.

Лёгка, музыкальна, з задавальненнем спяваюць свае партыі Л. Каспорская і Л. Івашкоў (Біянка і Люцыя). Л. Івашкоў — рухавы, натуральна трымаюцца на сцэне. Л. Каспорская — уся «ролі», яна мілая, катэліва і самаўпэўненая ў канцы. Дасціпную сціпу «роўка лаянічнага мова» або два прадзвіцці тонка і з гумарам. Але... дзе сабе значна нявытанчана пачынаючы. В. Марцішка гаварыла нека, што акцэру ў гэтыя, у адрозненне ад кіно, неабходна рабіць крыху больш таго, што трэба для праўды. Л. Каспорская і Л. Івашкоў як

раз і вясце гэтага «болы». Іх пудоўны лірычны дуэт, напрыклад, шмат у кожным праграме ад таго, што спевакі не ўлічваюць патрабаванняў спецыялістаў (у зале аўсім не чуваць спецыялістаў).

Гартэзію ў выкананні Ф. Севасцяянава змочылі, паўнары, надакучлівы ў сваіх скарках, як таго і патрабуе вобраз. Аднак студыя жыч скаваны, паводзіны яго статчыны, голас гучыць даякава. Ф. Севасцяянава трэба дамагацца большай сабранасці гучання, дакладнасці дыкцыі.

Справіліся са сваёй задачай выканавы партыі слуг — В. Уласаў, М. Галкоўскі, М. Валашчук, В. Бішчюк. Асабліва трэба адзначыць В. Уласава — Грумію.

Цяпер аб выкананні дзвюх галоўных партыяў Петручы С. Выдрына смела, горды, разумны, пры ожны, знаходзілі. Яму вершы на працягу ўсяго спектакля. З партыяў Петручы ды і шмат якіх іншых адносінах, С. Выдрын (дарчы, ён студэнт вярчальна аддзялення) спраўляюцца добра. Сціпныя далжэння дэстаўляюць спеваку шмат у чым заўважыць недастаткова роўна (асабліва ў верхнім рэгістры) гучанне галасу. Але калі С. Выдрын дасціпна аддаў пачыць як ацёр, дык музычнай свабоды ён яшчэ не дасягнуў і знаета глядзяцца на дырэктарска чалавек. Яра і вакальна і акцёрска магчымасці прадэманстравала Т. Панш. У яе моцы, прыгожага тэмбу голас, які дазваляе гаварыць аб ёй як аб будучай опернай спявачцы. Студыя чалавек справіўся з дэстаў адуўнымі арбіца (у другой каціне і ў пятай), голас яе ад спектакля да спектакля гучыць усё больш упэўнена і яра, Т. Панш выладае добрай, яснай дыкцыяй, яна вяртае вымаўляе словы нават у самых хуткіх рэчытаўных урыўках. У спявачкі ўдалыя сціпныя далжэння. Ё ўсё ж ўдалы сціпны вобраз не зраўняе з ёю да канца. Імкнучыся да сціпнай эфектнасці, Т. Панш часам упуськае галоўнае — характар сваёй героіні. Яа Катарына можа дэстаўляць сабе грацізна перабегчы сціпу замест таго, каб у роспачі кінуцца ў начную пэру; яна можа міла і катэліва — як Біянка — усміхнуцца, зрабіць зрончаныя прыгожую позу, забываючы, што ўсім гэтым у вобразе шмат што разбурэна. Нельга прынаць удалыя пышныя ўборы Катарыны, а тым больш — яе сучасную прычоску. У мастацтве вельмі важна ўмець абмежавацца самым неабходным.

Оперная студыя — добрая школа прафесіяналізму, майстэрства, высокай патрабавальнасці для будучых спевакоў. З гэтага пункту гледжання «Утаймаванне свавольніц» — вялікі крок наперад. Параўноўваючы «Утаймаванне» з пялярэлі пастаноўкамі, уважліва пераконаўся, які якасць атрах абудыў у студыі.

Але тым больш прылірліва пачынаюць адносіна да неахопаў зладжанага ансамбля. Да таго, што ўжо было сказана раней, можа, напрыклад, дадаць, што хор студыі часам выклікаюцца са сціпнага жыцця, але пачынаюцца воль джыжора, усёмі сціпамі супраціўляюцца патрабаванням ржысёра. Вядома, ржысёр не правіў тут дасціпнавай уладарнасці.

І яшчэ адно. Нельга ў канцы спектакля ў артыстаў адбываецца дасціпна прыкметны змяняльняны спал. Магчыма, ржысёр не ўсё да канца прадумаў, магчыма, нявольныя выканавы ў першых сціпах выклікаюць усё, што маюць, а далей ім не хавае фарбаў, сіл, умнення (нават у найбольш вопытнага С. Выдрына і фіналу адчуваецца стомленасць). Так і іншы, але спад ёсць. А спектакль павінен іці нястрыманна, напал яго ўзрастаць. Нешта тут пастаноўчыкам трэба дадумваць, нейкія акцынты змяніць.

Оперную студыю Беларускай дзяржаўнай кансерваторыі іншы раз называюць «малым оперным». Вядома, гэта яшчэ не тэатр у поўным сэнсе слова, але ў бліжэйшым часе студыя можа і стаць. Усе магчымасці дэстаў ёсць. І — што асабліва важна — такі «малы тэатр» вельмі неабходны нашай сталіцы, у якой толькі адзін прафесіянальны оперны калектыв.

АРТЫСТ — ЗАУЖДЫ АРТЫСТ

Ён вельмі сціплы чалавек. Здаецца, неват сарамлівы. Нештамоўны. І разам з тым заўсёды, калі ён маўчыць, вы разумееце, якія думкі цяляць альбо хмарыць яго погляд. А калі Мікалай Ільч сціплі гаварыць, прыкрыўшы далоняй вочы, лепш за ўсё спыніцца і падумаць, ці тое ты скажэш.

Бываюць жа такія людзі — красамоўныя ў сваім маўчэнні.

А як чудова ён умее маўчаць на сцэне! Паміж Мікалай Ільч і ролі Чалавек у манты і спектаклі «Такое каханне Павепа Кагоўца». Спектакль, па шчырасці сказаць, быў дрэнны. А ён выходзіў і глядзеў у залу з нейкім энергічным запятам і пратэстам: вы — з гэтым годным! Потым гаварыў публіцыстычна, стасна, узрываючы камерную атмасферу п'есы. Яго нібыта асабіста крыўдзіла і зневажала ўдзельнікі неаразумнае паміж людзьмі, і ён быў не толькі сведкам іспыту, не толькі вестуном яе, а мастаком. Калі ж у фінале Чалавек у манты ільч адказаў нам на пытанне, хто айнаваў у смерці Ліды Масісвай, ён з нейкім абурэннем гаварыў:

